

Πως μπορεί η Ελλάδα να εκμεταλλευτεί την ενεργειακή-γεωπολιτική συγκυρία

ΑΠΕ-ΜΠΕ/Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας/STR

- ΠΟΡΤΟΚΑΛΑΚΗΣ ΛΕΟΝΤΙΟΣ

Την τελευταία δεκαπενταετία παρουσιάστηκε μια σειρά ενεργειακών συγκυριών στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, που η ευκαιρία για την αξιοποίησή τους απετέλεσε πρόκληση για τη Ελλάδα και την σημαντική γεωπολιτική της θέση. Οι συγκυρίες αυτές, που αρκετές δημιουργήθηκαν και από δικές μας προσπάθειες, αλλά οι περισσότερες είναι κυρίως προϊόν Ευρωπαϊκών και παγκόσμιων ενεργειακών ανακατατάξεων, δημιούργησαν και δημιουργούν τις προϋποθέσεις, εφόσον μετατραπούν σε μόνιμα γεωστρατηγικά πλεονεκτήματα, συμβολής τους στην μελλοντική ευημερία της χώρας.

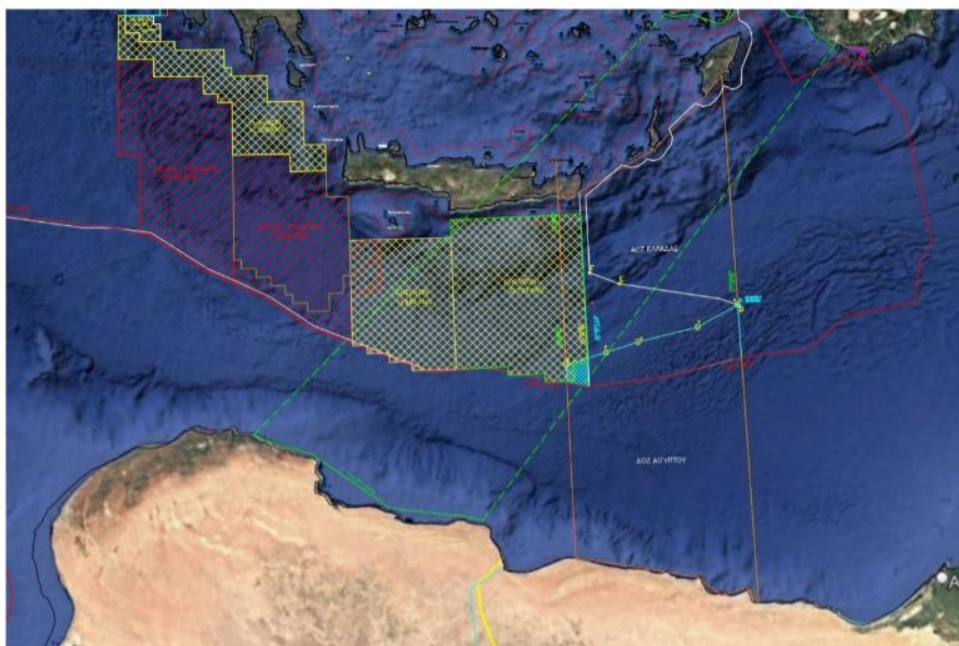
Οι επιπτώσεις των εξελισσόμενων στρατιωτικών επιχειρήσεων σε [Ουκρανία](#) και Μέση Ανατολή είχαν μεγάλο αντίκτυπο στις ενεργειακές ανακατατάξεις. Ο αποκλεισμός των παραδοσιακών οδών μεταφοράς ενεργειακών πόρων προς την Ευρώπη, δημιούργησε σημαντικά προβλήματα ενεργειακής επάρκειας και ασφάλειας. Σαν αποτέλεσμα η Ευρώπη στράφηκε στο Αμερικανικό υγροποιημένο αέριο, καθώς και στην προσπάθεια αξιοποίησης δικών της ενεργειακών πόρων, που εκτός από τα αποθέματα της Νορβηγίας δόθηκε προσοχή και στους ενεργειακούς πόρους της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, αλλά και στις διαδρομές μέσω αυτής πόρων που προέρχονται από την Ανατολή και Αφρική.

Η Ελλάδα μετά τα τραγικά γεγονότα του 2010, κατά τα οποία τέθηκε υπό την εποπτεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και την απειληθείσα καταστροφική έξοδο της από το Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, σε συνδυασμό και με τα δυσβάσταχτα γεγονότα της πανδημίας της περιόδου 2020-2023, άρχισε τα τελευταία χρόνια – λόγω της διεθνούς συγκυρίας – να μετέχει στην ανατολή μιας νέας εποχής, ιδιαίτερα στον ενεργειακό τομέα.

Το έναυσμα δόθηκε με την ψήφιση του νόμου 4001/2011, όπου χωροθετήθηκε μια ευρεία περιοχή στο Ιόνιο και νότια της Κρήτης έκτασης περίπου [220.000 τετρ. χλμ.](#) Μέσα σε αυτήν, αφού έγιναν σεισμικά από την PGS, ορίσθηκαν το 2014 εκτάσεις προς παραχώρηση για έρευνα υδρογονανθράκων. Η αποφασιστικότητα της Ελληνικής Κυβέρνησης, με βάση τις προβλέψεις του διεθνούς δικαίου και του δικαίου της θάλασσας, θεμελίωσε δικαιώματα και εξασφάλισε την σαφήνεια των νότιων συνόρων, ώστε να εδραιωθεί η ασφάλεια που οι πετρελαϊκές εταιρίες απαιτούσαν. Ήδη η πρωτοβουλία εκείνη έχει μετατραπεί στο πρώτο στρατηγικό πλεονέκτημα για την εκμετάλλευση των θαλάσσιων πόρων.

Για πρώτη φορά έγιναν οριοθετήσεις [AOZ](#) με την Ιταλία και την Αίγυπτο. Η Ιταλία παρότι είχε οριοθετήσει υφαλοκρηπίδα με την Ελλάδα το 1977, για 43 χρόνια δεν συμφωνούσε να οριοθετηθεί και ΑΟΖ, γιατί διεκδικούσε ιδιαίτερα δικαιώματα αλιείας στο Ιόνιο. Η χώρα μας αναγκάστηκε να υποχωρήσει σε αυτά για ορισμένα σκάφη και είδη αλιείας, κερδίζοντας όμως εκ μέρους της Ιταλίας την παραδοχή ότι τα νησιά έχουν επήρεια στις θαλάσσιες ζώνες, κάτι που θεωρήθηκε στρατηγικό πλεονέκτημα μεγαλύτερης σημασίας, επεκτείνοντας συγχρόνως στην πιο πάνω περιοχή την αιγιαλίτιδα ζώνη [στα 12 ναυτικά μίλια.](#)

Και με την Αίγυπτο το 2020, εκτιμώντας την προηγούμενη σημασία της αποδοχής της επήρειας των νήσων, την οποία και η Αίγυπτος παραδέχθηκε, έστω και αν όχι πλήρη, αποφάσισε η χώρα να οριοθετήσει μερική ΑΟΖ μεταξύ του 26 και 28 μεσημβρινού (γραμμή ABCDE), χάνοντας ένα τμήμα ΑΟΖ της τάξης των 7.000 τετρ. χλμ. (περιοχή μεταξύ αυτής της γραμμής και της ευρισκομένης στον νότο μέσης γραμμής), αλλά επιτυγχάνοντας παράλληλα να ορισθεί σύνορο σημαντικά διάφορο από αυτό που η Τουρκία προσπαθούσε σφόδρα να επιβάλλει, αποκόπτοντας την επαφή της Ελληνικής ΑΟΖ με την ΑΟΖ της Αιγύπτου μεταξύ αυτών των μεσημβρινών (σχ.1) (τμήμα γραμμής βόρεια της ABCDE). Με τον τρόπο αυτών των οριοθετήσεων στην βάση του διεθνούς δικαίου, αποκτήθηκαν στρατηγικά πλεονεκτήματα και δικαιώματα ορισμού νόμιμα μέσα σε αυτές περιοχών για έρευνα υδρογονανθράκων.

Σχ.1: Παραχωρήσεις για έρευνα ΥΑ σε CHEVRON (με κίτρινο χρώμα). Με κόκκινο οι αντίστοιχες στην EXXON.

Ερευνητικές δραστηριότητες

Σαν απόρροια των παραπάνω και μετά από διάφορες αστοχίες και παλινωδίες, δυο μεγάλοι πετρελαϊκοί κολοσσοί, όπως η Exxon Mobil το 2017 και η Chevron το 2026 εξεδήλωσαν το ενδιαφέρον τους για την έρευνα στην ορισθείσα περιοχή, που ανακατανεμήθηκε από τον αρχικό χωρισμό των [20 θαλασσοτεμαχίων](#) σε νέα μεγαλύτερα. Δύο μεγάλα θαλασσοτεμάχια συνολικής έκτασης περίπου 40.000 τετρ.χλμ. κατοχυρώθηκαν το 2017 στην EXXON MOBIL, στα οποία έχουν ήδη γίνει οι σεισμικές έρευνες, με προοπτική στις αρχές του 2028, σύμφωνα με τις εξαγγελίες, να πραγματοποιηθεί η πρώτη γεώτρηση που θα πιστοποιήσει το αν υπάρχουν υδρογονάνθρακες και πόσον είναι το μέγεθος τους, το οποίο σύμφωνα με τις εκτιμήσεις προοιωνίζεται αισιόδοξο. Σημειώνεται ότι σήμερα η εταιρία επέστρεψε το δυτικό θαλασσοτεμάχιο στο Ελληνικό Κράτος (σχ.1).

Παράλληλα, άλλα τέσσερα μεγάλα θαλασσοτεμάχια συνολικής έκτασης περίπου 47.000 τετρ. χλμ. κατοχυρώθηκαν στην κοινοπραξία CHEVRON και Helleniq Energy, που μετά από την έγκρισή της συμφωνίας από την Βουλή, αναμένεται εντός του 2026 να αρχίσουν στις περιοχές αυτές τις πρώτες σεισμικές ερευνητικές εργασίες (σχ.1). Τελευταία και κατά την διάρκεια της

εκπόνησης αυτής της εργασίας, η CHEVRON ζήτησε να συμμετάσχει και στο [θαλασσοτεμάχιο 10](#) (στον Κυπαρισσιακό κόλπο), που ήδη έχει ώριμες σεισμικές έρευνες τριών διαστάσεων (3D), σε συνεργασία με την Helleniq Energy. Η ενέργεια αυτή επιταχύνει τον προσδιορισμό μιας γεώτρησης στα επόμενα δύο χρόνια στην πιο πάνω περιοχή.

Η άμεση αποδοχή αυτών των παραχωρήσεων, λόγω του ότι οι περισσότερες έχουν ως νότιο σύνορο την μέση γραμμή που θεσμοθέτησε η Ελλάδα το 2011 με τον νόμο 4001/2011 μεταξύ αυτής και της Λιβύης, δημιούργησε παράλληλα ένα επιπλέον θετικό βήμα για την Ελλάδα. Έγινε έμμεσα αποδεκτή από τις πετρελαϊκές εταιρίες, μια συνοριακή θαλάσσια κατοχύρωση ΑΟΖ, που αμφισβητήθηκε από την Λιβύη και την Τουρκία, η οποία συγχρόνως και ακύρωσε στην πράξη και το ανύπαρκτο Τουρκολιβυκό μνημόνιο, που με αυθαιρεσία και χωρίς σεβασμό στο Διεθνές δίκαιο επιχείρησε η Τουρκία να επιβάλλει στην περιοχή (σχ.1) το οριζόμενο από τις δύο πράσινες διακεκομμένες γραμμές).

Συγχρόνως και εντελώς απρόσμενα, η εταιρία Exxon Mobil, εκτός από την συμμετοχή της στα δύο προηγούμενα θαλασσοτεμάχια, εισήλθε σαν συμμέτοχος και στο θαλασσοτεμάχιο 2 του Ιονίου (δυτικά της Κέρκυρας), ανατρέποντας τα αρχικά ποσοστά των συμμετεχουσών εταιριών, (Energean 75%- Helleniq 25%), δημιουργώντας μια νέα κοινοπρακτική σχέση (Exxon Mobil 60% – Energean 30% – Helleniq 10%). Με τον τρόπο αυτόν ενίσχυσε και επιβεβαίωσε το ενδιαφέρον της και σε αυτήν την περιοχή και μάλιστα επιταχύνοντας την ερευνητική γεώτρηση σε αυτήν. Άξιο παρατήρησης είναι το γεγονός ότι στην περιοχή έχουν ήδη γίνει σεισμικά τριών διαστάσεων, υπάρχουν ώριμες περιβαλλοντικές μελέτες και πολλοί εκτιμούν ότι μια νέα γεώτρηση θα μπορούσε να εκτελεσθεί στις αρχές του 2027 στην περιοχή (βλ. υποσ.4).

Μεταστροφή στη ροή υδρογονανθράκων

Ένας ακόμη αξιοπρόσεκτος ελπιδοφόρος παράγων δημιουργήθηκε στην χώρα, λόγω της απόφασης διακοπής της ροής του ρωσικού αερίου και

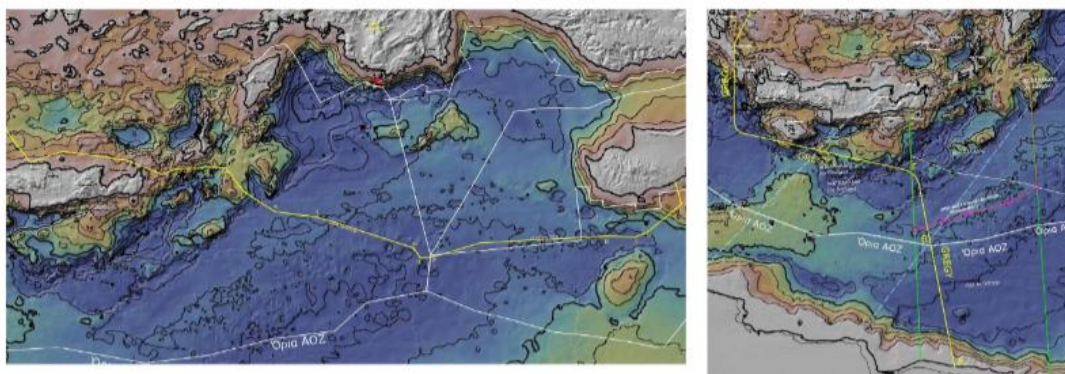
πετρελαίου από το 2027 προς την Ευρώπη. Σαν συνέπεια η Αμερική, μέσω των εγκαταστάσεων αεριοποίησης του LNG της Ρεβυθούσας, τις οποίες εδώ και πολύ καιρό η Ελληνική προνοητικότητα δημιούργησε, αλλά και του πρόσφατου τερματικού FSRU στην Αλεξανδρούπολη που ήδη ολοκληρώθηκε, δημιούργησε ένα νέο δρόμο προώθησης του Αμερικανικού Φυσικού αερίου μέσω των εγκαταστάσεων αυτών προς τα Βαλκάνια, την Ουκρανία, αλλά και την Ευρώπη και μέσω της [διάπλευσης του Αιγαίου](#). Πλέον ενώ η ροή των υδρογονανθράκων είχε κατεύθυνση από την Ανατολή προς την Δύση αρχίζει να μεταστρέφεται και να παίρνει τα χαρακτηριστικά μιας κίνησης από την Δύση στον Ελληνικό Νότο και εν συνεχεία προς τον Βορρά.

Ανακινήθηκε εκ νέου το [ενδιαφέρον και για τον αγωγό East Med](#), που στην περίπτωση υλοποίησής του θα ενισχύσει την ενεργειακή ροή προς την διψασμένη Ευρώπη, μέσω της μετάγγισης των υποθαλάσσιων ενεργειακών πηγών του Ισραήλ, της Κύπρου και της Αιγύπτου προς την Ευρώπη με ενδιάμεσο σταθμό την Ελλάδα. Μετά από σχετική αδράνεια και διαφορετικές απόψεις υπέρ ή κατά, ενεργοποιήθηκε σαν ιδέα εκ νέου στις συζητήσεις που έλαβαν χώρα στις Ηνωμένες πολιτείες μεταξύ του Υπουργείου και αμερικανικών παραγόντων στα πλαίσια ενίσχυσης της συνεργασίας του σχήματος 3+1 και της δημιουργίας του EMEC (East Med Energy Center).

Η πιθανή ανακάλυψη υδρογονανθράκων στο Ιόνιο και στην Κρήτη θα αναβαθμίσει την Ελλάδα και θα την καταστήσει από ένα πολύτιμο σημερινό HUB, που κατανέμει και διαμοιράζει την κυκλοφορία των ενεργειακών αγαθών, σε έναν συνδιαμορφωτή και πολύτιμο παραγωγό υδρογονανθράκων, που έχει λόγο και στην κυριαρχία των πηγών και των δρόμων μεταφοράς.

Τα καλά νέα όμως δεν σταματούν εδώ. Τα σχεδιαζόμενα εδώ και καιρό δύο βασικά καλώδια μεταφοράς ηλεκτρισμού από την μέση Ανατολή μέσω του αγωγού GSI, αλλά και από την Αίγυπτο μέσω του GREGY, θα μεταφέρουν ενέργεια ύψους 1 GWH και 3 GWH αντίστοιχα προς την Ευρώπη με ενδιάμεσο σταθμό την Ελλάδα (σχ.2). Μεγάλες μονάδες ΑΠΕ που θα δημιουργηθούν στην Αίγυπτο και στη μέση Ανατολή, όπου υπάρχει ένα

συνεχές ηλιακό και αιολικό δυναμικό, θα δημιουργούν ηλεκτρική ενέργεια και θα μεταβιβάζεται μέσω αυτών στην Ευρώπη.

Σχ.2 : Ηλεκτρικοί αγωγοί από Μέση Ανατολή GSI και Αίγυπτο GREGY (με κίτρινο χρώμα) με την βυθομετρία της περιοχής.

Στα πλαίσια της πρόσφατης επίσκεψης του Υπουργού Ενέργειας στις ΗΠΑ, τον Ιούνιο του 2026, που αναφέρθηκε πιο πάνω, η Αίγυπτος εξεδήλωσε το ενδιαφέρον της για πρώτη φορά να εξαγάγει LNG μέσω του κάθετου διαδρόμου και των θαλασσιών οδών του Αιγαίου, που η δημιουργία του ξεκίνησε με την ανάγκη μεταφοράς του LNG από τις ΗΠΑ, ενισχύοντας την ανάγκη μακροχρόνιας ύπαρξης του, ενισχύοντας τον γεωστρατηγικό ρόλο της Ελλάδας. Όλο αυτό το ενεργειακό ξάφνιασμα σε μια Ελλάδα, που οι διεθνείς συγκυρίες, αλλά και η Ελληνική πολιτική προοδευτικά δημιούργησαν, δημιουργεί παράλληλα και συμβολή στα μεγάλα Εθνικά θέματα.

Ο de facto υπερκερασμός των τουρκικών επιδιώξεων

Είναι γνωστό ότι ο αναθεωρητικός γείτονας, εκτός της αμφισβήτησης της κυριαρχίας στο Αιγαίο και στα νησιά, προβάλλει αυθαίρετα δικαιώματα σε θαλάσσιες ζώνες, οι οποίες δεν του ανήκουν και που κατά το δοκούν δημιουργεί, προβάλλοντας σκληρή ισχύ αποτρέποντας την χώρα μας από την άσκηση των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων. Ήδη όμως με τις νέες ενεργειακές συμφωνίες, το Αιγαίο έγινε ο διάδρομος μεταφοράς των ενεργειακών πόρων της αμερικανικής υπερδύναμης. Το συμφέρον της, επιβάλλει να αποτρέψει την μετατροπή της περιοχής σε πεδίο αντιδικιών και αψιμαχιών, σε ένα περιβάλλον που κατοχυρώνεται μάλιστα από διεθνείς συνθήκες. Παράλληλα, το Τουρκολιβυκό μνημόνιο (μεταξύ των δυο πράσινων

διακεκομμένων γραμμών), με την παρουσία των ξένων εταιριών, αλλά και την πρόσφατη συμφωνία οριοθέτησης ΑΟΖ με τη Αίγυπτο ακυρώνεται στην πράξη (σχ.1).

Η μέσω της Ευρώπης εξαγγελία του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού της Ελλάδας, προδιαγράφει και τα όρια θαλάσσιας δικαιοδοσίας της, που συστηματικά η Τουρκία [προσπαθεί να παραγνωρίσει](#). Κάτι που για πολλά χρόνια η Ελλάδα δίσταζε να υλοποιήσει, κινδυνεύοντας να καταβάλλει πρόστιμα, η Ευρωπαϊκή συγκυρία για την ανάγκη χωροθέτησης των δραστηριοτήτων στις θάλασσές της, την υποχρέωσε να την εξαγγείλει, προδιαγράφοντας έμμεσα και τα όρια της Ελληνικής ΑΟΖ.

Τέλος η πρόσφατη συμφωνία οριοθέτησης ΑΟΖ μεταξύ του Λίβανου και της Κύπρου αρχίζει να γκρεμίζει και το παράλογο αφήγημα της Γαλάζιας Πατρίδας. Στο σχήμα 3 φαίνεται το μέγεθος της προσβολής. Με τον τρόπο αυτόν, Εθνικά συμφέροντα εξασφάλισης της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων, που αποτελούσαν πονοκέφαλο στις Ελληνικές Κυβερνήσεις, κάτω από το σημερινό ενεργειακό γίγνεσθαι προωθούνται προς τη λύση τους, χωρίς την συμβολή της, αλλά με μια σημαντική εύνοια συγκυριών και αναγκών οριοθέτησης των κρατών ανατολικά της Κύπρου.

Σχ.3 : Με γαλάζια διαγράμμιση το μέγεθος της προσβολής από την οριοθέτηση Κύπρου -Λιβάνου (η θαλάσσια ζώνη που οριοθετήθηκε είναι αυτή μεταξύ των δύο πράσινων γραμμών)

Τέλος αναφορά θα πρέπει εκ νέου να γίνει και στην συσταθείσα και παραμένονσα μέχρι σήμερα ισχυρή συμμαχία 3+1 (Ελλάδα, Κύπρος, Ισραήλ + Αμερική) για την διασφάλιση ασφάλειας στην περιοχή που είναι απαραίτητη για την ενεργειακή ασφάλεια. Δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τη υλοποίηση στην περιοχή της επέκτασης του IMEC (Ινδία, ΗΑΕ, Σαουδική Αραβία, Ιορδανία, Ισραήλ, Κύπρος, Ελλάδα, Ευρώπη), που θα μεταφέρει πόρους και αγαθά από την Ανατολή προς την Ευρώπη. Οι παραπάνω συγκυρίες δημιουργούν ένα πλέγμα μοναδικών ευκαιριών για την Ελλάδα.

Ενεργειακή ευκαιρία για την χώρα

Νέες ιδέες αξιοποίησης των παραπάνω συγκυριών και μετατροπής τους σε γεωστρατηγικά πλεονεκτήματα αρχίζουν να ακούγονται όπως:

- Η ευκαιρία ανακήρυξης ΑΟΖ σε όλη την χώρα.
 - Ο ορισμός γραμμών βάσεων σε όλη την χώρα.
 - Η επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης στην Μεσόγειο και στο Αιγαίο.
-
- Η αξιοποίηση του άρθρου 273 της Σύμβασης λειτουργίας της ΕΕ (ΣΛΕΕ), για την δυνατότητα οριοθέτησης ΑΟΖ μεταξύ της Ελλάδας και της Κύπρου, που θεμελιώνεται στο διεθνές δίκαιο.

Όλες οι ενέργειες εντός της διεθνούς νομιμότητας και βάσει άσκησης μονομερών δικαιωμάτων, που εξασφαλίζει η σύμβαση του Montego Bay 1982.

<https://slpress.gr/energeia/pos-borei-i-ellada-na-ekmetalleftei-tin-energeiaki-geopolitiki-sigkiria/>